

Udenrigspolitik og arbejderbeskyttelse

Thule-sagen

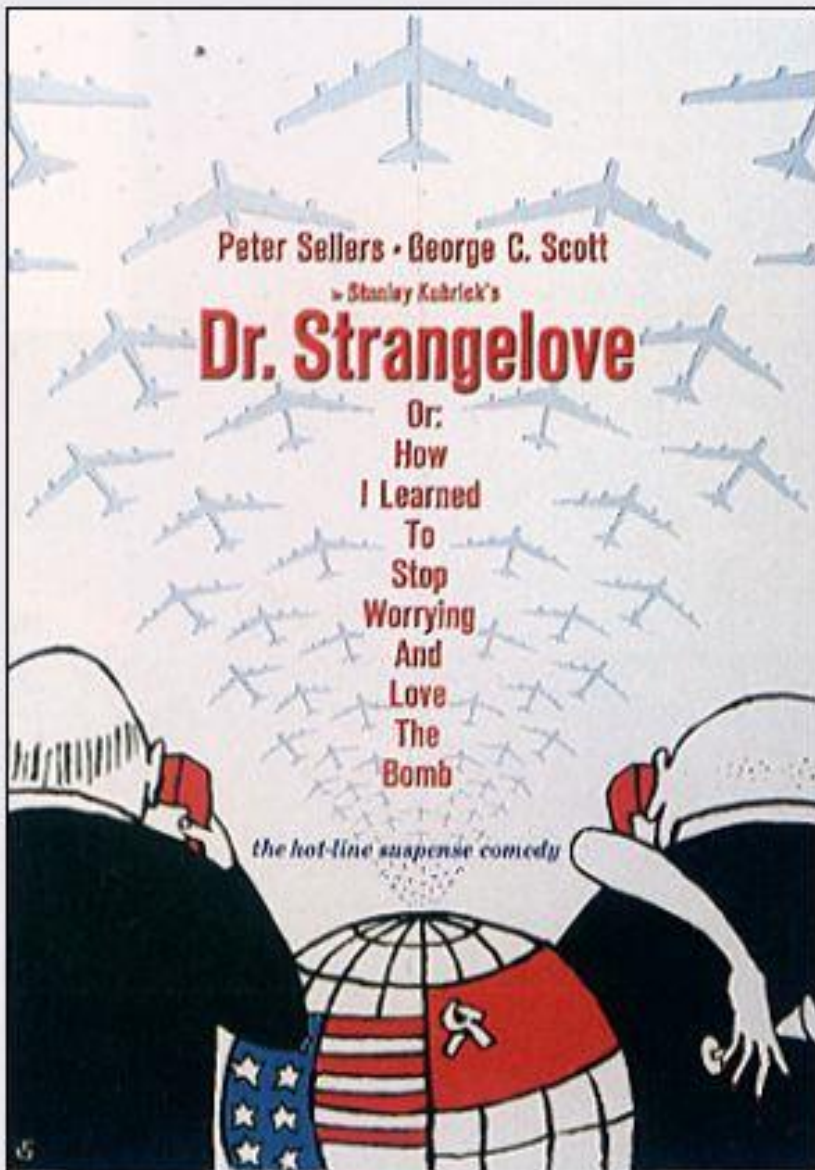
Det danske Udvandrerarkiv
www.emiarch.dk

Aalborg Stadsarkiv.
www.aalborgkommune.dk/stadsarkiv

”Foreningen af stråleramte Thulearbejdere” stiftet 1988

<http://www.crested-ice.dk/>

Peter Sellers • George C. Scott

Stanley Kubrick's

Dr. Strangelove

Or:
How
I Learned
To Stop
Worrying
And
Love
The
Bomb

the hot-line suspense comedy

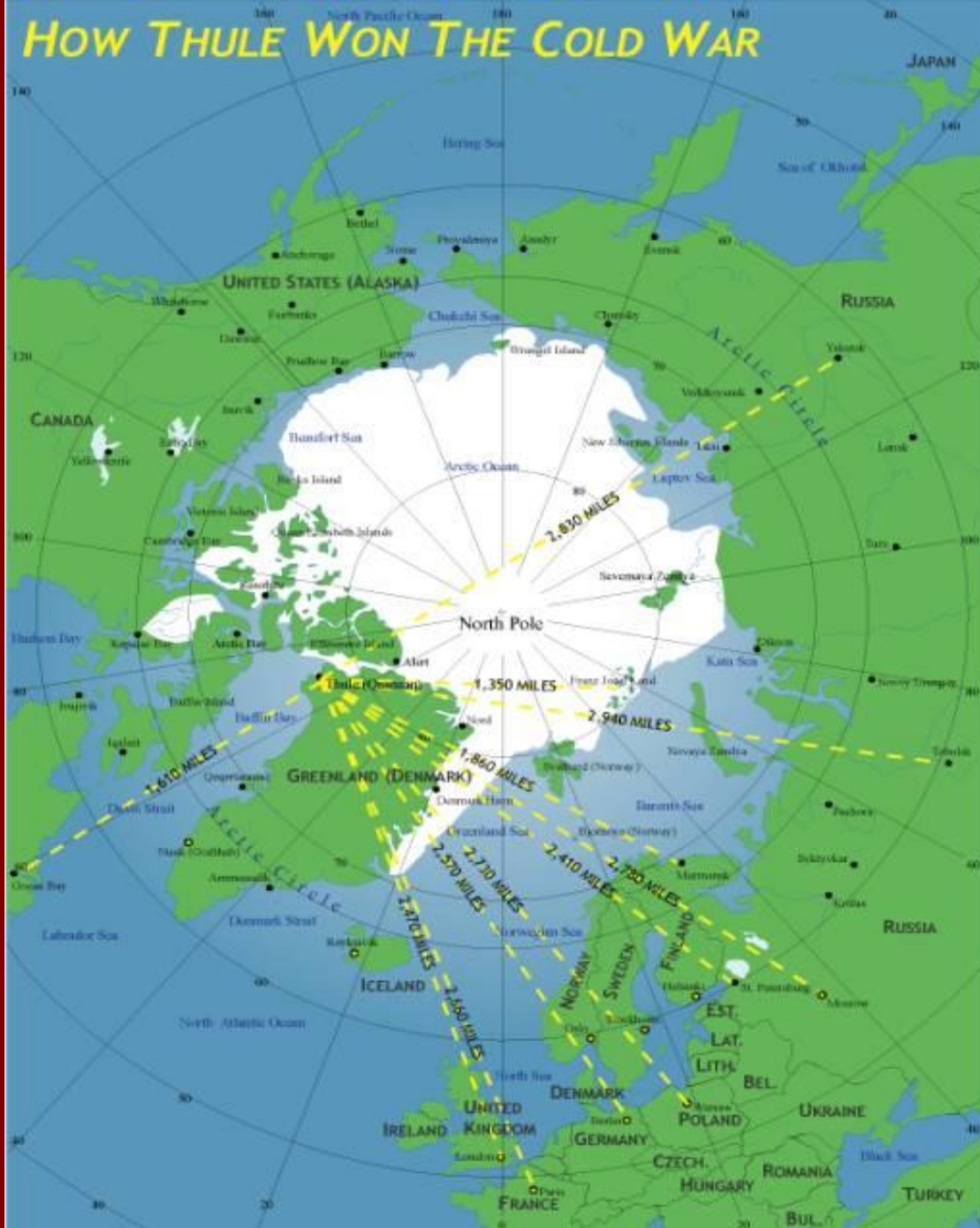
Also starring Sterling Hayden Keenan Wynn Slim Pickens and introducing Tracy Reed

Screenplay by Stanley Kubrick, Peter George & Terry Southern from the novel "Red Alert" by John

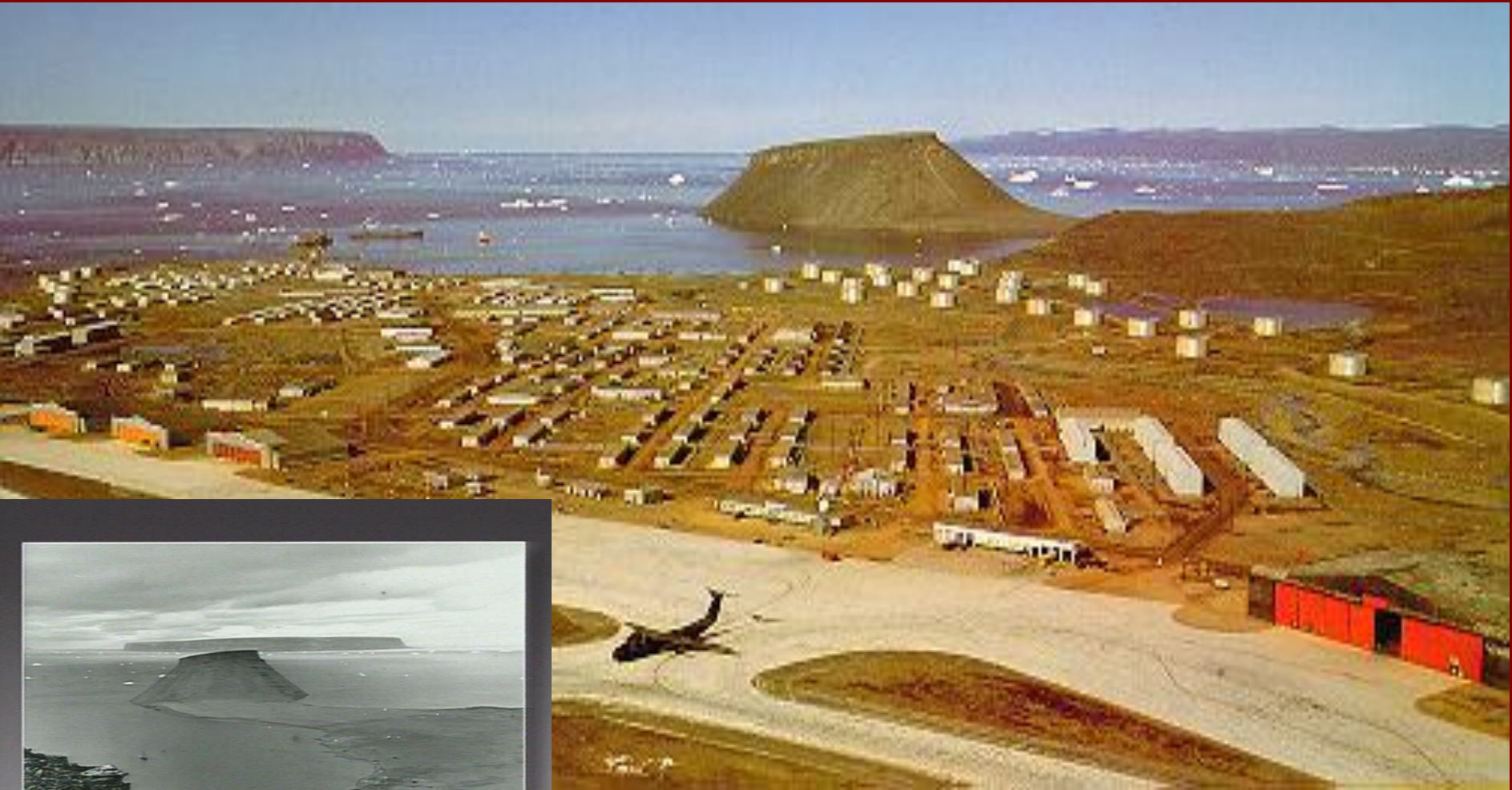
Produced and Directed by Stanley Kubrick A Columbia Pictures Release

<http://www.thule.af.mil/>
Official homepage for
Thule-Airbase 2008

Thule Air-base 1951 f.f.

Thule i 1938

De 2 Thulesager

1. Tvangsflytning af Thule-
eskimoerne 25-28. maj 1953,
Fra Thule til Quaanaaq.

Sag afsluttet (?) 26. januar
2006

2. Thulearbejderne og
nedstyrtingen af en B-52'er
med 4 h-bomber 21. januar
1968.

Sag fortsat (?) 10. maj 2007

Knud Rasmussen
1879-1933
Thule 1953-1954

Thules Historie

- 1903-1929 Knud Rasmussens 7 Thule-ekspeditioner.
- 1910-1953 .Handelsstation.
- 1931. Danske stat overtager Thule.
- 9. april 1941. USA overtager forsvaret af Grønland
- 1941. Amerikansk vejrstation,
- 6. juni 1951. USA (NATO) overtager Thule.
- 25-28. maj 1953 befolkningen tvangsflyttes til Quaanaaq

Thule-eskimoernes tvangsflytning og ekspropriationssag

- 25-27. maj 1953 – tvangsflytning til Quaannaac. 116.
- 1954 erstatningskrav afvises af Dk.
- 1996 Østre Landsret erkender erstatningskrav – 17.000 kr. til hver af de overlevende
- 2003 Stadfæstet i Højesteret
- 25. Januar 2006: Appel afvist af Menneskerettighedsdomstolen i Strassbourg. Dk. ratificerede først menneskerettighedskonventionen 3. september 1953. Grønland koloni indtil 5. juni 1953.

Grønlands historie

- Ca.1400-700 f.Kr. Sarqaqfolket (Syd)
- Ca. år 0 – Dorsetfolket (syd)
- Ca. 900 – Inuit (nord)
- 986 – Erik den Røde (syd)
- 1260 – Under den norske krone
- 1540 – nordboerne er væk!
- 1721 – Hans Egede, Norsk kronkoloni.
- 1776 – Kongelige Grønlandske Handel
- 1814 – Kielerfreden – Dansk.
- 1931-1933. Sagen i Haag
- 1941 – USA opretter baser.
- 1946 – USA vil købe Grønland.
- 1953 – Grønland dansk amt
- 1979- Grønlandsk Hjemmestyre.
- 1986- Grønland træder ud af EU

Danmarks Dilemma

Dansk Suverænitet betinges af
Amerikansk tilstedeværelse

- Traktat af 9.4.1941 giver USA uopsigelig militær rådighed i Thule.
- Traktat af 27.4.1951 bekræfter dette, men med dansk civilt personel.
- 1957. H.C.Hansen afviser atomvåben på dansk område.
- 1957. H.C.Hansen giver hemmeligt USA tilladelse til atomvåben i Grønland

Henrik Kauffmann, Dansk Ambassadør
i Washington 1939-1958

H.C.Hansen
Statsminister 1955-1960

21. Januar 1968, kl.15:37, lokal tid

- 21. januar 1968. B52 fly med fire Hydrogen-bomber styrter ned ved Thule!

Nedstyrtingen

- 22. januar 1968.
J.O.Krag: Grønland overflyves IKKE af atombevæbnede fly.

**J.O.Krag,
Statsminister
1962-68,1971-72**

Statsminister Jens Otto Krag 1968

- 22. januar: ”Som bekendt er der i overensstemmelse med regeringens politik, **ingen atomvåben inden for dansk område**. Dette gælder også Grønland, og der kan **derfor ikke ske overflyvning af Grønland af flyvemaskiner med atombomber**.”
- 23. januar: J.O.Krag taber folketingsvalg.
- 29. januar: ”I anledning af forlydender om, at Grønland overflyves af flyvemaskiner med atomvåben, bekræfter regeringen, **at der ikke findes atomvåben i Grønland, og at der ikke sker overflyvning af Grønland med atomvåben**.”
- 2. februar: Borgerlig VKR-regering tiltræder men fastholder standpunktet.

Oprydning

Operation Crested Ice (Dr. Freezelove)

I løbet af 3 måneder blev 11.000 tons plutoniumforurenede sne, is og vragsdele samlet i beholdere og sendt til Savannah River og Oak Ridge. Det blev gjort ubeskyttet af 839 danske arbejdere.

Statens Argumentation indtil 1986 – efter 1986 kun 3 og 4

- 1. DER VAR INGEN ATOMVÅBEN.
- 2. DER VAR DERFOR INGEN RADIOAKTIV FORURENING.
- 3. MAN KAN IKKE VÆRE BLEVET STRÅLESKADET
- 4. MAN KAN IKKE FÅ ARBEJDSSKADE-
- ERSTATNING FOR SKADER DER IKKE FINDES

Tjernoby 26. april 1986

**3. December 1986, Statsminister Schlüter
lover helbedsundersøgelse**

Fotografier af skader 1987

”Foreningen af stråleramte Thulearbejdere” stiftet 1988

<http://www.crested-ice.dk/>

Helbreds- eller registerundersøgelse?

Arbejdsmiljøundersøgelse 1987

Registerundersøgelser:

1987, 1989, 1991, 1993, 1995 og 2005

Thulearbejderne forlanger strålehygiejnisk
undersøgelse – hvad de aldrig får.

Høring og folketingsdebat Oktober-november 1995

- Hver dansk Thulearbejder fra januar 1968 får en godtgørelse på 50.000 kr.
- IKKE som erstatning, men compensation for langvarig, ubegrundet, angst for radioaktiv bestråling.
- Statsminister Nyrup:.
- Sagen er herefter lukket!

Poul Nyrup Rasmussen
Statsminister 1993-2001

Høring i Europaparlamentet 30. september 2004

2004: Europarlamentet pålægger Danmark at foretage strålehelbredsundersøgelser i h.t Euratom-traktaten.

2005: EU-kommissionen afviser.

2005: Fogh Rasmussen afviser. Euratom-aftalen finder ikke anvendelse på Grønland, der ikke er medlem af EU.

5. Oktober 2005. Radioaktivitet

Risø (dansk nuklear forsøgsstation):

- Plutoniumforureningen på landjorden i Narssarsuk, nedstyrtningsstedet, kan udgøre en risiko for mennesker der færdes i området. Inhalation af radioaktive partikler kan forårsage strålingsdoser der overskrider dosisgrænsen.

Vildt og fisk uegnet til føde.

10. Januar 2006. Men ingen Sundhedsrisiko

- Statistisk undersøgelse ved Sundhedsministeriet:
- Intet tyder på at forureningen i Thule med radioaktivt materiale har fået sundhedsmæssige følger for de 839 danske der arbejdede i området 1968. Der er dobbelt så mange cancerdødsfald som dansk gennemsnit, men ikke mere end kontrolgruppen på 2.243 der arbejdede før eller efter 1968. I øvrigt kan det ikke siges om cancer efter 20-40 år skyldes stråling eller ej!
- Sagen lukkes

Anders Fogh
Rasmussen
Statsminister
2001 ff

Europaparlamentet 10. maj 2007 Margrethe Auken

- EU-parlamentet har vedtaget en rapport om grønlandske thulearbejderes dødelige bestråling efter oprydningen af et amerikansk B-52 bombefly med atomvåben. Adskillige undersøgelser viser imidlertid det modsatte.
- Til Diana Wallis undskyldning må ind at den danske regering har forholdt sig fuldstændig passivt overfor sagen i parlamentet. Den har været mere optaget af at slippe fri af **Euratom Traktaten (og dermed fri for at inddrage EU i følgerne af nukleare aktiviteter i Thule-området)** end at redegøre for at den rent faktisk har levet op til kravene om **sundhedsovervågning for så vidt angår Thule-arbejdere.**

Fogh i Folketinget 31. maj 2007

- Jeg er selvfølgelig bekendt med, at Europa-Parlamentet den 10. maj vedtog en betænkning, som kritiserer Danmark for ikke at leve op til sine forpligtelser over for Thulearbejderne. Men jeg vil gerne slå fast med syvtommersøm, at regeringen absolut ikke er enig i den kritik.

KONKLUSION PÅ SAGEN

- 1. Sagen føles ikke afsluttet af de berørte, men bliver det jo snart! Der er stadig færre tilbage af de oprindelige 839 thulearbejdere.
- 2. Sagen har ikke længere pressens bevågenhed. Den kolde krig og atomfrygten er ovre – og thulearbejderne HAR jo fået meget mere end eskimoerne.
- 3. Sundhedsministeriet har endegyldigt (?) lukket sagen 10. januar 2006
- 4. *"Der er ikke noget at komme efter"* 31. maj 2007

Aflevering af arkiv 28. september 2005

Pressemøde ved aflevering

- Ved et pressemøde 28. september 2005 afleverede Foreningen af strålingsramte Thulearbejdere deres arkiv til Aalborg Stadsarkiv.

Foreningens formand, John Borup udtalte, at "han var jublende lykkelig over, at det ligger på ét sted, systematisk samlet" til brug for videre forskning i sagen. Stadsarkivar Henning Bender lovede, at arkivet ville være registreret til 21. januar 2006 - på 38 års dagen for nedstyrtningen af B 52 flyet i Thule.

- Foreningen for Strålingsramte Thulearbejdere ønsker med afleveringen af arkivet til Aalborg Stadsarkiv at markere, at de ønsker en øget forskning i sagen. En forskning, der forhåbentlig kan afklare en mulig forbindelse mellem de mange sygdomme og dødsfald i kredsen og radioaktiv stråling.

Registrering og ordning af materialet på Stadsarkivet vil gøre det lettere og mere overskueligt at arbejde med.

Aalborg Stadsarkiv er valgt på grund af byen Aalborgs tætte forbindelse med Grønland og fordi, der allerede befinder sig materiale om sagen på arkivets hylder.

Materialet belyser en vigtig side af dansk udenrigs- og atompolitik samt Danmarks forhold til Grønland.

SØGNING

Udfyld et eller flere felter
Husk du kan kombinere flere
felter.

› Fritekst

 ?

› Emneområde

 ?

Vælg emneområde »

› Kommune

 ?

Vælg kommune »

› Materialetype

 ?

Vælg materialetype »

› År

 - ?

Digitaliseret materiale

Start søgning

Slet

Foreningen af Strålingsramte Thulearbejdere Danmark

851-01A4799

Aalborg Stadsarkiv

Materiale: Arkivalier

Arkivskaber: Foreningen af Strålingsramte Thulearbejdere

Emneord: Crested Ice

Beskrivelse: LbNr. Årstal Sig Indhold

Format: I alt: 0 bind 0 pakker 0 læg
Pakket: 0 bind 0 pakker 0 læg
Hyldemeter: 0

Rettigheder: Almindelige regler, dog gælder særlige forhold for materiale, der er kopieret fra amerikanske arkivalier

[Tilbage](#)

Foreningen af Strålingsramte Thulearbejdere, Danmark

Kort resume:

Foreningen af Strålingsramte Thulearbejdere, 1968-2004, v,f,k,s,r,a,u

Sted: 001-00-00 Danmark

UTM:

Klausul: Almindelige regler, dog gælder særlige forhold for materiale, der er kopieret fra amerikanske arkivalier

Bemærkning: Denne landsdækkende forenings materiale beror her efter særskilt ønske af foreningen bestyrelse, der ikke har ønsket materialet henlagt i et statsligt arkiv.

Særunre:

Indhold:

- 1998, u.å. **Vedtægter og vedtægtsforslag**
1 læg
- 2 1998-2000 Generalforsamlingsreferater
1 læg
- 3 1998-2000 Bestyrelsesreferater
1 læg
- 4 1998-1999 Formandsberetning
1 læg
- 5 1998-2001 Indkaldelser med dagsordner til bestyrelsesmøder
Anm.: Heri også bilag. Der er lejlighedsvist notater på dagsordner.
1 læg
- 6 2000 Forretningsorden for bestyrelsen
1 læg
- 1988-2000 **Korrespondance**
5 læg
- 7 1988-1994 Kopier af diverse breve til og fra Kaare Ulbak
1 læg
- 8 1991-1995 Breve fra advokat Anders Boelskifte

Arkivets hovedindhold

- 1988-2005 Korrespondance
- 1968-1998 Diverse sager særligt vedr. offentlig høring og Folketingsbehandlingen 1995 ff.
- 1987-2005. J.G. Carswells papirer.
- J.G.Carswell fungerer som foreningens internationale repræsentant. Kronologisk Hovedkilde til bestyrelsens arbejde og sagens forløb
- 1968-69 Kopier fra amerikanske arkiver.
- Department of Energy (DOE)
- Department of Defence
- Defence Nuclear Agency (DNA)
- 1968-2006 Aviser, Tidsskrifter, bøger, dvd'er, fotografier, lydbånd (interviews)

**21. Januar
1968**

[REDACTED]

Captain Haug reported to the ground station that he had a fire in the cabin and requested clearance to descend immediately. At 1527 EST (2027Z), Captain Haug started his descent.

[REDACTED]

15:31 Fire in the cabin

[REDACTED]

At 1535 EST (2035Z) a complete electrical power failure was experienced. The bail out order was given at 1537 EST (2037Z) and the aircraft subsequently crashed at 1539 EST (2039Z).

[REDACTED]

15:35 complete electric failure

All crew members on ejection seats survived but sustained injuries due to the excessive aircraft speed at the time of ejection. The crew co-pilot,

15:37 bail out order

[REDACTED] sustained fatal injuries. [REDACTED] Weather was clear with nine miles visibility. The temperature was -24 degrees fahrenheit and the altimeter setting was 29.71, as listed in the weather sequence for Thule AB on 21/2043Z. [REDACTED]

15:39 aircraft crashed

See Tab W-1 for weather conditions.

[REDACTED]

[REDACTED]

Aalborg Stadsarkiv

1. Væsentlighedskravet er opfyldt.
2. Det afleveres til Aalborg Stadsarkiv efter udtrykkeligt ønske fra aflevereren.
Statens Arkiver underrettet.
3. Det er vor pligt at ordne, registrere og opbevare dette materiale.
4. Registrering tilgængelig på www.danpa.dk og www.noks.dk
5. Formidlingen sker i henhold til gældende tilgængelighedsregler.
6. Tæt kontakt til forskningsmiljøer.